

Priporočila Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja za paciente z imunskimi motnjami v času pandemije COVID-19

Še posebno za paciente z oslabljenim imunskim sistemom veljajo vsa splošna navodila za preprečevanje širjenja okužb (glejte spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje, NIJZ). Pri tovrstnih pacientih je potek bolezni lahko hujši, začetni simptomi in znaki okužbe pa netipični (brez vročine, kašlja). Potencialne nevarnosti za okužbo pri pacientih z okvaro imunskega sistema so »zdravstvene ustanove«, kjer se zbirajo različni pacienti, tudi taki z okužbami. Pomembno je, da naj hodijo na kontrole le, če je nujno potrebno in po predhodnem dogovoru. Za redne, rutinske kontrole, naj predhodno pokličejo zdravnika specialista in se pozanimajo, ali so nujno potrebne (zdravnik npr. lahko izda elektronski recept). Priporočamo, da imajo pacienti zalogo zdravil vsaj za en mesec. Pripravljeno naj imajo zdravstveno dokumentacijo: diagnozo, izvid zadnjega obiska pri specialistu, listo zdravil – vse to lahko fotografirajo z osebnim telefonom. Planirati je treba tudi druge možnosti komunikacije z zdravnikom v primeru samoizolacije ali karantene. Osebe z imunsko motnjo naj čim bolj zmanjšajo neposredne stike z drugimi ljudmi, seveda pa morajo vzdrževati socialne povezave, da ostanejo mentalno zdravi in se tudi na ta način borijo proti bolezni in proti dolgočasju. Enako velja za njihove družinske člane.

Osebam s hudimi imunskimi motnjami (sploh če so starejše od 65 let in imajo npr. povečan krvni tlak itd.) kot so onkološki bolniki, ki prejemajo zdravila, ki zmanjšajo imunost (kemoterapija, biološka zdravila, Medrol itd.) ali hodijo na obsevanje; revmatološki in drugi bolniki, ki prejemajo biološka zdravila, Medrol in druga zdravila, ki zmanjšajo imunost (metotreksat, Aravo, Imuran itd.); osebe brez vranice, osebe, ki živijo s HIV, vsi prejemniki presadkov (transplantatov) in osebe, ki iz najrazličnejših razlogov prejemajo glukokortikoide (najpogosteje Medrol) pa predlagamo, da so še posebej pazljivi pri druženju z drugimi osebami. Inhalacijski glukokortikoidi ne pomenijo dodatnega tveganja za hujši potek bolezni. Zelo pomembno pa je, da osebe, ki uživajo glukokortikoide (npr. Medrol), na to opozorijo zdravnika, še posebno v dežurni službi, ko jih zdravnik ne pozna. Pri hudo in kritično bolnih je treba zamenjati zdravilo Medrol z drugo učinkovino (hidrokortizon). Če gre za pljučnico, je treba, če je le možno, zmanjšati odmerke imunosupresivnih učinkovin, včasih je treba zdravila ukiniti. Pri vseh osebah z imunsko motnjo, ne glede na starost, pri nas uvedemo ob soglasju bolnika eksperimentalna zdravila proti COVID-19, ki pa imajo zelo pogosto součinkovanje z drugimi zdravili, pogosto tudi z imunosupresivnimi učinkovinami, ki jih bolnik prejema zaradi svoje temeljne bolezni. Pogosto je treba spremeniti odmerke zdravil, določena zdravila pa ne smemo uporabiti. Če je bris nosnega in ustnega dela žrela negativen na novi

koronavirus in gre za močan klinični sum za COVID-19, je treba preiskavo ponoviti. Če je le mogoče, naj se osebe z imunskimi motnjami zadržujejo doma, oskrbujejo naj jih sorodniki itd. V primeru že minimalnih težav (slabo počutje, nejasna utrujenost, bolečine v mišicah, praskanje v žrelu), sploh pa ob porastu telesne temperature, kašlju in težkem dihanju naj takoj pokličejo osebnega zdravnika (oz. dežurnega) in se držijo njihovih navodil glede morebitne diagnostike novega koronavirusa.

Pri prenosu okužbe je pomemben tudi stik s predmeti in površinami, kot npr. mobilni telefoni, kljuke na vratih, tipke v dvigalu, denar in ostalo.

Za osebe, ki živijo s HIV in redno prejemajo zdravila, kaže, po sedanjih podatkih, da ne predstavljajo povečanega tveganja za hujši potek bolezni, seveda, če nimajo dodatnih bolezni (bolezni srca in ožilja, še posebno povečanega krvnega tlaka; pljučne, sladkorne, ledvične jetrne bolezni itd.) in niso starejši. Pomembno je, da imajo nezaznaven virus v krvi, torej, da redno prejemajo zdravila. Pri majhni koncentraciji celic CD4 pa je nevarnost hudega in tudi kritičnega poteka bolezni. Vsem osebam s HIV priporočamo maksimalno previdnost.

Glede na trenutno epidemiološko situacijo s COVID-19 in že izdane poostrene ukrepe s strani epidemiologov in nas infektologov svetujemo, da se osebe z imunskimi pomanjkljivostmi in njihovi družinski člani dosledno držijo priporočil, ki veljajo za splošno populacijo ter zgoraj opisanih specifičnih dodatnih navodil.

Prof. dr. Janez Tomažič, dr. med.

Klinika za infekcijske bolezni in vročinska stanja
Medicinska fakulteta, UKCL

Prof. dr. Alojz Ihan, dr. med.

Inštitut za mikrobiologijo in imunologijo
Medicinska fakulteta, UL